

Sygn. akt V KK 555/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **A. R.**

skazanego za czyn z art. 209 § 1 k.k.

na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 8 lutego 2023 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść
skazanego,

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Gdyni

z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt II K 250/18,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Gdyni do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

A. R. został oskarżony o to, że w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 19 lutego 2018 r. w G., przy ul. [...], uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego na rzecz byłej żony B. R., określonego co do wysokości wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 30 listopada 2012 r., sygn.

akt III RC 468/12, wskutek czego wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, tj. o czyn z art. 209 § 1 k.k.

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt II K 250/18, A. R. został uznany za winnego zarzucanego mu czynu, za który wymierzono mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności w wymiarze po 25 godzin nieodpłatnych, kontrolowanych prac społecznych w stosunku miesięcznym (pkt I).

A. R. wniósł sprzeciw od ww. wyroku nakazowego (k. 73), który jednak skutecznie cofnął na rozprawie (k. 93), co spowodowało, że wyrok nakazowy uprawomocnił się.

Kasację, w trybie art. 521 § 1 k.p.k., na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w całości i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na przyjęciu, że okoliczności przypisanego oskarżonemu czynu i jego wina nie budzą wątpliwości, a tym samym istnieją przesłanki do rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym, podczas gdy w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, okoliczności popełnienia przez A. R. przestępstwa określonego w art. 209 § 1 k.k. i jego wina budziły wątpliwości, gdyż jako źródło obowiązku alimentacyjnego oskarżonego, od wykonania którego miał on uchylać się w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 19 lutego 2018 r., stanowiącego znamię przypisanego mu występku, przyjęto wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 30 listopada 2012 r. o sygn. akt III RC 468/12, w sytuacji, gdy obowiązek wynikający z przywołanego orzeczenia wygasł z dniem 19 czerwca 2013 r., na skutek rozwiązania, przez rozwód, przez Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 27 maja 2013 r. o sygn. akt II C 3225/12 związku małżeńskiego zawartego przez A. R. i B. R., a wyrok ten nie zawiera rozstrzygnięcia o obowiązku alimentacyjnym orzeczonemu na podstawie art. 60 § 2 k.r.o.”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gdyni.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

A. R. zarzucono, że uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 30 listopada 2012 r., sygn. akt III RC 468/12. Na mocy tego orzeczenia zasądzono od A. R. na rzecz jego małżonki, B. R., alimenty w wysokości po 1000 zł miesięcznie, płatne do 10-ego każdego miesiąca z góry (k. 80 akt III RC 468/12).

Następnie prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27 maja 2013 r., sygn. akt II C 3225/12, małżeństwo A. R. i B. R. zostało rozwiązane przez rozwód z winy A. R. (k. 33 akt II C 3225/12). Wyrok rozwodowy zawierał wyłącznie rozstrzygnięcie o rozwiązaniu związku małżeńskiego stron, nie zawierał rozstrzygnięcia w przedmiocie alimentów.

Mając na względzie powyższe ustalenia, rację ma skarżący, że doszło w niniejszej sprawie do rażącego naruszenia art. 500 § 1 i 3 k.p.k. Postępowanie nakazowe jest szczególną instytucją prawa procesowego, której zastosowanie zostało przewidziane dla najbardziej oczywistych przypadków, gdy materiał dowodowy przedłożony z aktem oskarżenia jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych wątpliwości co do winy oskarżonego i okoliczności popełnienia zarzucanego mu czynu. Zgodnie z art. 500 § 1 i 3 k.p.k. możliwość wydania wyroku w tym trybie istnieje w przypadku, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Brak tych wątpliwości oznacza, że nie ma ich zarówno odnośnie do sprawstwa danego czynu, winy oskarżonego, wypełnienia wszystkich znamion tego czynu wymienionych w przepisach prawa karnego materialnego, przy uwzględnieniu wszystkich dowodów, na których oparto akt oskarżenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 11 stycznia 2022 r., III KK 500/21; 27 kwietnia 2021 r., V KK 374/20; 11 marca 2021 r., V KK 33/21). W tej sprawie taka sytuacja nie zaistniała, albowiem Sąd Rejonowy błędnie uznał, że nie budzi wątpliwości fakt istnienia obowiązku alimentacyjnego, którego A. R. miał nie realizować.

Jak trafnie podnosi Prokurator Generalny w kasacji, obowiązek alimentacyjny pomiędzy małżonkami różni się od obowiązku alimentacyjnego

między byłymi małżonkami. Są to instytucje uregulowane w odrębnych przepisach, uwarunkowane różnymi przesłankami. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami – obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, wynikający z art. 27 k.r.o. – ustaje z mocy prawa z chwilą rozwiązania małżeństwa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1982 r., III CZP 38/82). Nie może być zatem mowy o jego „kontynuacji” na zasadach określonych w art. 60 k.r.o. po rozwiązaniu małżeństwa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 39/11).

Obowiązek alimentacyjny obciążający A. R., powstały na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 30 listopada 2012 r., sygn. akt III RC 468/12, został orzeczony w trakcie trwania małżeństwa jako obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny. Obowiązek ten *ex lege* wygasł w związku z uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego w dniu 19 czerwca 2013 r. Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy nie dysponował odpisem wyroku rozwodowego. Niewątpliwie jednak posiadał informację, że obowiązek alimentacyjny powstał w czasie trwania małżeństwa, a strony rozwiodły się w 2013 r. (zeznania B. R. – k. 10-11). Pomimo tego, Sąd Rejonowy nie uzyskał odpisu wyroku rozwodowego ani nie poczynił żadnych dodatkowych ustaleń w zakresie realizacji przez oskarżonego znamion czynu z art. 209 § 1 k.k. Wobec tego przystąpienie do rozpoznania sprawy w trybie nakazowym nastąpiło z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji.

Jedynie wsparciem dla powyższej argumentacji (albowiem w chwili orzekania przez Sąd Rejonowy powołane dalej orzeczenie jeszcze nie istniało), na co zwrócono uwagę w uzasadnieniu kasacji, jest fakt, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 31 marca 2021 r., sygn. akt III RC 16/21, ustalono, iż obowiązek alimentacyjny A. R. wobec B. R., wynikający z wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 30 listopada 2012 r., sygn. akt III RC 468/12, wygasł w dniu 19 czerwca 2013 r. (k. 45 akt III RC 16/21), w związku z uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy uczyni zadość przepisom prawa procesowego, a także rozważy wnikliwie wszystkie okoliczności mające znaczenie dla odpowiedzialności karnej A. R. za zarzucany mu czyn.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.